

Středověký hrad Holoubek s dvorem, vsí a tvrzištěm

Plešice, okr. Třebíč, Kraj Vysočina

14.–15. století

Navigační bod: N 49°10'13.53",
E 16°2'55.31" (předhradí);
N 49°10'19.69", E 16°3'0.86" (hrad);
N 49°10'19.52", E 16°2'51.18" (tvrziště).

Přístup: Zhruba po 100 m za obcí Chroustov směrem na Plešice je odbočka na sever po polní cestě a následně lesem, která vede přímo až na předhradí. Dlouhá je 1,1 km. K hradu je nutné pokračovat po turistické trase ještě několik desítek metrů. Tvrziště se nachází na vrcholu ostrožny severozápadně od hradu a je nutné se k němu dostat po lesních turistických trasách. Hrad a hlavně tvrziště jsou v těžko přístupném terénu.

Význam: Hradní zřícenina s vlastním hospodářským dvorem a vsí na předpolí, dosud vše jasně zřetelné v krajině. Nedaleko pak stála po krátkou dobu tvrz, snad předchůd-

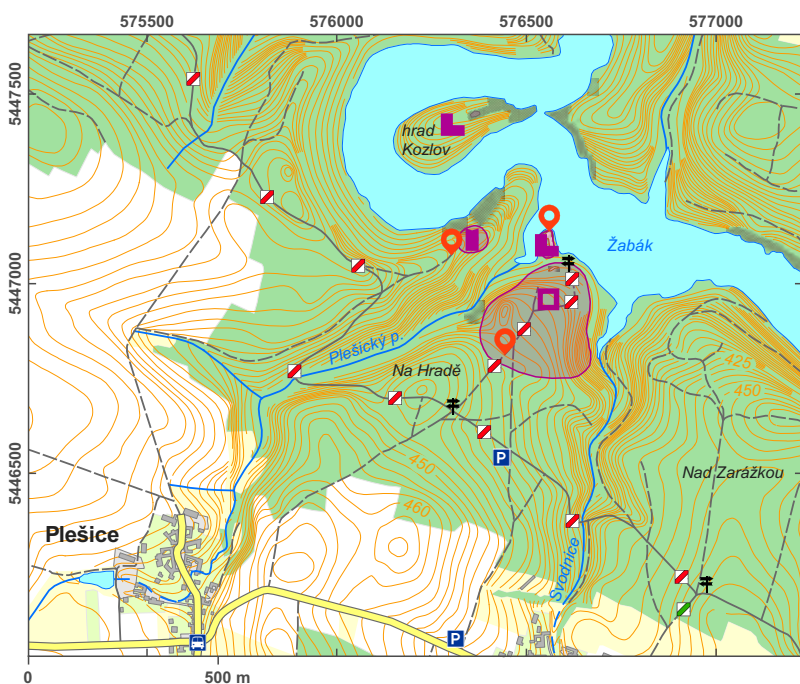
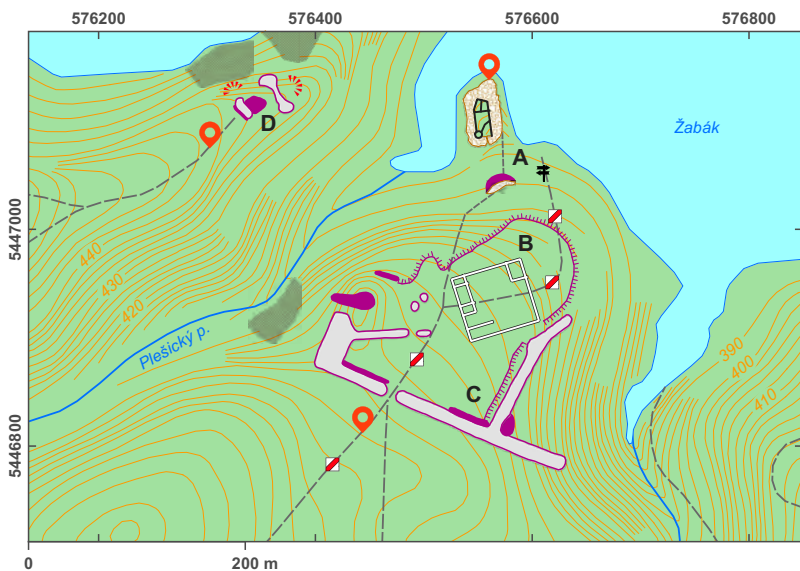
↑ *Ostrožna hradu nad soutokem řeky Jihlávky a Plešického potoka. Foto P. Macků 2015*

ce Holoubka či dočasné sídlo při vojenském obležení hradu. Lokalita tvořila samostatný hospodářsko-pevnostní celek a dominantu tehdejší kulturní krajiny.

Historie: *Hrad se poprvé připomíná k roku 1353, vesnice nacházející se v blízkém okolí pak roku 1385. Roku 1392 prodal hrad i se vsí Bohuš z Holoubka brněnskému mincmistrovi Martinovi z Radotic, který vše však dále prodává o rok později Jindřichovi staršímu z Jevišovic. Dvůr je zmiňován poprvé roku 1406 ve sporu mezi Buškem z Drahanovic a Bohušem z Holoubka, když nebylo jasné, jestli byl hrad prodán i s hospodářským zázemím. Doznání mincmistra Martina z Radotic ovšem uvádí, že dvůr koupil od Kunce Kromara od Hory, tudíž hrad

a dvůr k sobě tehdy nepatřily. Martin se pokoušel neúspěšně vymoci hrad v letech 1406–1407 soudem, tudíž Holoubek roku 1407 oblehl a dobyl (tehdy zde sídlil Přeč z Kojetic a Hrádku, který držel hrad v zástavě). Obléháním se však Martin velice zadlužil a hrad se roku 1415 dostal do majetku jeho věřitele Arnošta Flašky z Rychmburka. V této době již ke vsi nejsou zmínky. Poslední zmínky pocházejí z roku 1420, kdy se

při jednom soudním sporu řeší *předhradí Holoubka, a roku 1440, kdy byl vykoupen a následně pobořen, neboť zde sídlili po ukončení husitských válek feudální rozkolníci. Roku 1447 je hrad již označen jako pustý. Nejstarší částí komplexu je pravděpodobně hrad, dvůr se vsí byly vybudovány následně jako hospodářské zázemí. Opevňovací práce na předhradí nelze přesně časově určit. Tyto byly buď budovány hned

↑ Torzo hradní věže. Foto P. Macků 2015

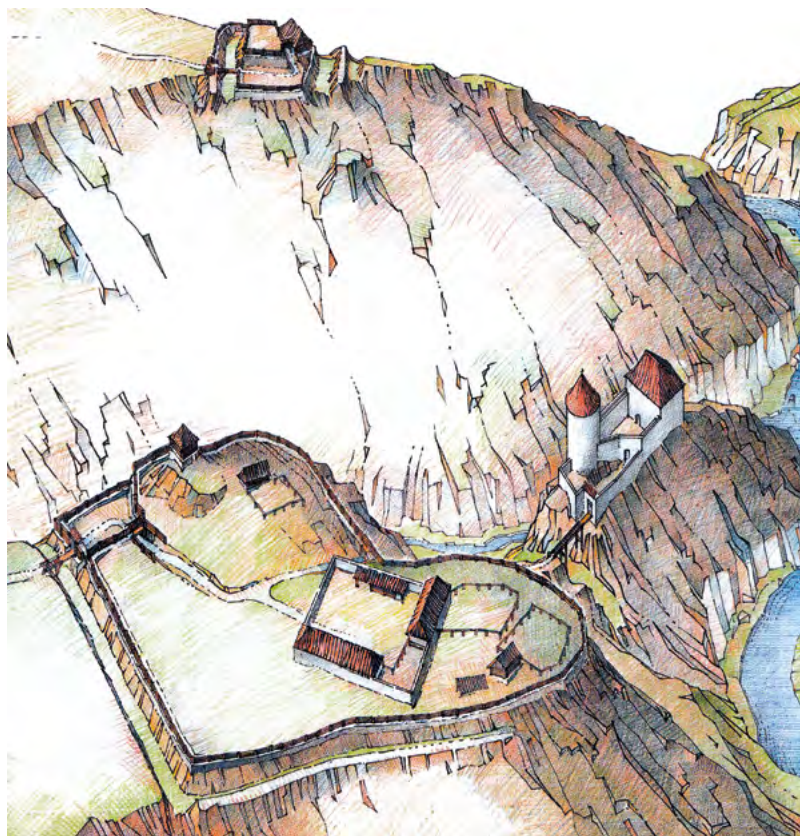

↑ Příkop a val v předpolí hradu (hospodářský dvůr). Foto P. Macků 2015

s výstavbou dvora či později v době pobytu Přecha z Kojetic, či v době obléhání roku 1407. Drobné opevnění severozápadně od hradu bylo nejspíše provizorním obléhacím stanovištěm Martina z Radotic při dobývání hradu či snad i předchůdcem hradu Holoubek (?).

Popis: Lokalita leží v zalesněné krajině jihovýchodní části Českomoravské vrchoviny. Hrad byl postaven na drobné ostrožně nad řekou Jihlavou a jejím hluboko do údolí zařízlým přítokem Plešického potoka. Dnes je údolí pod hradem

zaplaveno vodní nádrží Dalešice. Hrad (A) je umístěn na plošině lichoběžného půdorysu, snížené asi o 10–15 m oproti *předhradí (B) a obehnané příkopem v šíři 10,5–21 m a nyní hlubokým 2–3,5 m s místy dochovaným *valem. Val je na jihovýchodní straně rozšířen a vytváří plošinu 17 × 10 m. Stála zde nejspíše nějaká menší stavba v rámci *fortifikace. Druhý menší příkop o šíři 6 m a hloubce 1,2 se nachází před hradem. Na předhradí jižně od hradu je dosud patrná destrukce kamenné stavby trojprostorového stavení o rozměrech 10 × 33 m. Další stavby jsou už vyse-

↑ Rekonstrukce hradu a dalších objektů k roku 1407. Podle M. Plačka a J. Šimečka, archiv NPÚ, UOP v Brně

dovatelné hůře. Všechny se však nacházejí na plošině 58 × 55 m, která byla původně nejspíše opevněna z netrvanlivého materiálu (C). Šlo o ekonomické zázemí hradu v podobě hospodářského dvora. Krátká existence vsi nezanechala v terénu patrné stopy. Jinak je tomu ovšem u drobného opevnění, nacházejícího se přibližně 200 m od hradu na západ. Nachází se zde plošina o rozměrech 29 × 36 m, s příkopy a valy, přičemž *akropole má rozměr 17,5 × 18,5 m. Jedná se pravděpodobně o *tvrziště s krátkou dobou existence (D). Hrad nebyl doposud archeologicky zkoumán, ale jak naznačují drobné výkopy, je navštěvován amatérskými hledači pokladů. [pm]

Literatura: Plaček 1987; Plaček 1996; Plaček 2001.

Okolí:

- (1) Kozlov (TR), zřícenina hradu:
N 49°10'30.53", E 16°2'52.14" (370 m).
- (2) Čalovice (TR), zřícenina hradu:

- N 49°8'17.46", E 16°5'58.53" (5,2 km).
- (3) Kufštein/Kufštejn (TR), zřícenina hradu stojící na původním pravěkém hradišti:
N 49°9'42.88", E 16°5'22.99" (3 km).
- (4) Valeč (TR), renesanční zámek na místě starší tvrze: N 49°8'51.07", E 16°2'8.74" (2,8 km).